

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Koulupudokkaat toisen asteen oppivelvollisessa koulutuksessa

Paula Kilpeläinen & Niina Rumpu, Karvi
6.10.2025

Laajennettu oppivelvollisuus ja selvityksen taustaa

- Laajennettu oppivelvollisuus tuli voimaan 1.8.2021, kun oppivelvollisuusikä nostettiin 18 vuoteen.
- Laajennetun oppivelvollisuuden tavoitteena on, että jokainen peruskoulun päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen.
- Oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän on tätä ennen suorittanut joko ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon.
- **Koulupudokkaiksi** määriteltiin ne oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat opiskelijat, joilla ei ollut toisen asteen tutkintoa ja jotka eivät opiskelleet oppivelvollisuuden suorittamiseen tähtäävässä koulutuksessa, kun perusopetuksen suorittamisesta oli kulunut 3,5 vuotta.
- Tarkastelun ulkopuolelle jätettiin ne henkilöt, jotka olivat perustellusta syystä keskeyttäneet opintonsa esimerkiksi vanhempainvapaan tai pitkän sairausloman vuoksi.

Koulupudokkaat ja heidän taustansa toisen asteen koulutuksessa

- Koulupudokkaita yhteensä 3 795.
- Osuus noin 6 prosenttia kaikista syksyllä 2021 toisen asteen ja valmistavan koulutuksen opinnot aloittaneista (N= 57 300).
- Ammatillisen koulutuksen pudokkaita oli noin 14 % ammatilliset opinnot aloittaneista ja lukiokoulutuksen pudokkaita noin 2 % lukiokoulutuksen aloittaneista.
- Yleisimmät äidinkielen muunkielisten ryhmässä olivat venäjä (17 %, n = 72), viro (16 %, n = 71), arabia (15 %, n = 66), somalia (9 %, n = 38) ja kurdi (6 %, n = 27).

Koulupudokkaiden taustatiedot	Koulutusmuoto		Sukupuoli		Äidinkieli		
	ammatillinen (%)	lukio (%)	mies (%)	nainen (%)	suomi (%)	ruotsi (%)	muu (%)
Koulupudokkaat (n = 3 795)	81,2	18,8	62,3	37,7	85,4	3,1	11,5

Koulupudokkaat ja heidän taustansa toisen asteen koulutuksessa

- Vajaalla kolmasosalla (29 %) koulupudokkaista oli ollut erityisen tuen päätös yhdeksännellä luokalla, miehistä 31 ja naisista 26 prosentilla.
- Lukio-opinnot aloittaneista koulupudokkaista joka kymmenennellä (10 %) ja ammatillisen koulutuksen koulupudokkaista joka kolmannella (34 %) oli ollut erityisen tuen päätös yhdeksännellä luokalla.
- Koulupudokkaista, joilla oli ollut erityisen tuen päätös yhdeksännellä luokalla, yli puolella (56 %) oli erityisen tuen päätös myös jossain vaiheessa ammatillisen koulutuksen opintoja.

Koulupudokkaiden tarkastelua koulutusmuodoittain ja alueittain

- Suurin osa ammatillisen koulutuksen pudokkaista oli miehiä ja noin kolmannes naisia.
- Lukiokoulutuksen koulupudokkaat jakaantuivat sukupuolen mukaan melko tasaisesti.
- Muunkielisten koulupudokkaiden osuus oli lukiokoulutuksessa jonkin verran suurempi kuin ammatillisessa koulutuksessa.
- Koulupudokkaita oli lähes joka kunnassa, keskimäärin seitsemän prosenttia.
- AVI-alueiden välillä ei ollut suuria eroja koulupudokkaiden osuudessa suhteessa alueen yhdeksäsluokkalaisten kokonaismäärään vuonna 2021.

Koulutusmuoto	Opiskelijat (n)	Sukupuoli		Äidinkieli		
		mies (%)	nainen (%)	suomi (%)	ruotsi (%)	muu (%)
Ammatillinen koulutus (koko Suomi)	3 083	65,6	34,4	86,3	2,8	10,9
Lukiokoulutus (koko Suomi)	712	48,3	51,7	81,2	4,5	14,3

Koulupudokkaiden opintojen kulku

- Puolella (51 %) koulupudokkaista oli yksi opiskeluoikeus, noin kolmanneksella kaksi ja joka kymmenennellä kolme, enimmillään opiskeluoikeuksia oli kuusi.
- Suurin osa (71 %) ensimmäisen opiskeluoikeuden vaihdoksista tapahtui ammatillisen koulutuksen sisällä, 11 prosenttia siirtyi lukiosta ammatilliseen koulutukseen, **yhdeksän prosenttia vaihtoi ammatillisesta koulutuksesta lukioon**, joka kymmenes opiskelija vaihtoi opiskeluoikeutta lukiosta toiseen.
- Keskimäärin ensimmäisten opintojen keskeyttämisen ja toisten opintojen aloittamisen välillä oli aikaa kaksi kuukautta.

Koulupudokkaiden opintojen kulku

- Noin puolet koulupudokkaista oli vaihtanut paikkakuntaa aloittaessaan opinnot toisella asteella.
- Opintojen jatkaminen peruskoulun jälkeen toisella paikkakunnalla oli yleisempää ammatillisessa koulutuksessa (55 %) opiskelevilla kuin lukiokoulutuksen (33 %) opiskelijoilla.
- Eniten samassa kunnassa opintojaan peruskoulun jälkeen jatkaneita koulupudokkaita oli Etelä-Suomen AVI-alueella.

Koulupudokkaiden opintojen kesto

- Koulupudokkaiden ensimmäiset opinnot toisella asteella kestivät keskimäärin noin puolitoista vuotta.
- Opintojen kestossa ennen opintojen päättymistä ei ollut merkittävää eroa sukupuolen, äidinkielen ja ammatillisen ja lukiokoulutuksen mukaan tarkasteltuna.
- Mitä useampia opiskeluoikeuksia koulupudokkailla oli ollut, sitä lyhyempiä olivat opintojen kestot.
- Vajaa puolet (47 %) koulupudokkaista oli ensimmäiset opinnot lopettaessaan alle 18-vuotiaita.
- Lähes kaikki (94 %) alle 18-vuotiaista koulupudokkaista jatkoivat opiskelua toisessa opiskelupaikassa vuoden sisällä ensimmäisten opintojen päättymisestä, mutta heistä puolet keskeytti toiset opintonsa täytettyään 18-vuotta.
- **Reilu kolmannes keskeytti ensimmäiset opintonsa 18-vuotiaana.**

Tutkintoon valmistava koulutus ennen toisen asteen opintoja

- Neljännes koulupudokkaista oli suorittanut nivelvaiheen koulutuksen ennen toisen asteen opintoja.
- Heistä suurin osa (88 %) jatkoi opintojaan ammatillisessa koulutuksessa.
- Nivelvaiheen opintojen kautta toiselle asteelle siirtyneistä 41 prosentilla oli ollut erityisen tuen päätös perusopetuksen yhdeksännellä luokalla.
- Kuusi prosenttia (n = 225) toisen asteen keskeyttäneistä opiskelijoista oli jatkanut opintojaan nivelvaiheen koulutukseen.

Ammatillisen koulutuksen koulupudokkaiden tarkastelua

- Noin puolella (45 %) ammatillisen koulutuksen koulupudokkaista oli ollut erityisen tuen päätös ja **kuudella prosentilla vaativa erityisen tuen päätös** jossakin vaiheessa ammatillisia opintoja.
- Suhteellisesti eniten koulupudokkaita oli puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinnossa (12 %).
- Koulupudokkaat olivat suorittaneet keskimäärin noin 42 prosenttia koko perustutkinnon laajuudesta (180 osp) .
- Ammatillisten tutkinnon osien ja yhteisten tutkinnon osien arvosanojen perusteella koulupudokkaiden osaaminen oli keskimäärin hyvää, mutta heikompaa kuin muiden opiskelijoiden.
- Myös perusopetuksen äidinkielen ja matematiikan päättöavosanat olivat koulupudokkailla selvästi heikommät kuin muilla opiskelijoilla.

Lukiokoulutuksen koulupudokkaiden tarkastelua

- Lukiokoulutuksen keskeyttäneet koulupudokkaat olivat suorittaneet keskimäärin 102 opintopistettä, joka vastaa kahta kolmasosaa lukio vähimmäisopintopistemäärästä.
- Miehet (110) olivat suorittaneet lukion opintoja jonkin verran naisia (93) enemmän ennen opintojen keskeyttämistä.
- Suoritetuissa opintopistemäärissä ei ollut merkittäviä eroja opiskelijan äidinkielen mukaan tarkasteltuna.
- Perusopetuksen matematiikan ja äidinkielen päättöarvosanat olivat yhteydessä koulupudokkaiden suoritettujen opintopisteiden määrään.
- Kaikkien suoritettujen lukio-opintojen arvosanojen keskiarvo oli koulupudokkailla 6,9.

Miten voimme ehkäistä koulupudokkuutta toisella asteella?

- Aloitetaan nykyistä aikaisemmin yhteistyö perusopetuksen ja toisen asteen välillä niiden opiskelijoiden osalta, joilla on perusopetuksessa oppimiseen liittyviä haasteita ja joilla ennakoitaan olevan haasteita myös toisen asteen opinnoissa.
- Huolehditaan, että tieto tuen tarpeesta perusopetuksessa siirtyy myös toiselle asteelle, jolloin voidaan tukea oppijan opintopolkua jo opintojen alkuvaiheesta lähtien ja seurata mahdollista tuen tarvetta.
- Kartoitetaan ja tunnistetaan jo opintojen alkuvaiheessa opiskelijan mahdolliset erityistarpeet ja huomioidaan ne ohjauksessa ja opintojen suunnittelussa.
 - Riittävät ja oikein kohdentuvat tukitoimet jo opintojen alkuvaiheessa edesauttavat opiskelijan kiinnittymistä opintoihin ja vähentävät keskeyttämisriskiä.
- Vahvistetaan opiskelutaitojen lisäksi myös perustaitoja, sillä koulupudokkaiden osaaminen perusopetuksen päättöluokalla oli heikompaa kuin muiden opiskelijoiden.

Miten voimme ehkäistä koulupudokkuutta toisella asteella?

- Seurataan ja puututaan poissaoloihin.
- Arvioidaan erityistä tukea ja sen vaikuttavuutta suunnitelmallisesti ja aina henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa päivitettäessä.
 - Arviointiin osallistuvat opiskelija ja tukitoimia toteuttaneet henkilöt ja arvioinnin perusteella päätetään, jatketaanko tukitoimia ennallaan, muutetaanko niitä vai luovutaanko tukitoimista kokonaan.
 - Myös mahdollisuutta siirtyä tarvittaessa tuen muodosta toiseen tulee entisestään kehittää sekä yleisten oppilaitosten ja erityisoppilaitosten yhteistyötä tulee tiivistää.
- Kiinnitetään huomiota myös opiskelijoiden opiskelukuntoisuuteen
 - Osa opiskelijoista tarvitsee pedagogisten tukitoimien lisäksi myös muuta tukea, esimerkiksi sosiaalihuollon palveluja, lääkinnällistä kuntoutusta tai terapiapalveluja.
- Huolehditaan, että opetus- ja ohjaushenkilöstöllä on riittävästi osaamista tunnistaa ja kohdata erityistä tukea tarvitsevat ja erilaiset oppijat.

Karvin julkaisu aiheesta: pudokkaat toisen asteen oppivelvollisessa koulutuksessa | Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi)

Lisätietoja:

Paula Kilpeläinen, paula.kilpelainen@karvi.fi

Niina Rumpu, niina.rumpu@karvi.fi